Ogtiaabriiin kubiskaliin 16-daki oi mandag! Byke delekei deere proletaariin kubiskal mandag!

1917 — XVI zil — 1933

1933 on nojaabri 7 №251 (1108)

Пролетарии всех стран, [illegible]

Buriaad-Mongoliin

YNEN

BK (b) namiin B-M. mozkom ba B-M. resp. TK bolon yiledb. [illegible] B-M. zebleliin emenees eder byri niitelegdene. [illegible] zilde garça baina.

„Ene jike ederiin ulam caaşaa oçoko вyri, Orosto вolson proletaariin kuвiskaliin udka çanar вyri ilerze, вidener вol eesediin kedelmeriiin вodoto derişeliigi cemeerni авça вyri gynzegilgeer вodonomdi"

LEENIN. toom XXVII

GYN JIKE ILALTANUUDIIN OI

Ogtiaabriiin kubiskaliin 16 daki i anginuudiigi usadkaza socialiiz ıligi baiguulka kojordugaar taban iliin ekin zilni manai soveed olboon dotor socialiis baiguulalin ulam jike ilaltanuudaar temeglegdezei.

Tyryyşiin tabanzil dotor manai oveed oron aza yiledberiiin proyygciigi kubiskaliin uridaki kemeenees 334 kubi, 1928 onoikioos 19 kubiaar ilyylze, ulas dotoroo emeriin, traagtoriin, avtomobiilin, kedee azaliin maşiiniin kiiniin ba aviaaciin aza yiledberiyydiigi şineer togtooson. Tyryyiin tabanziliin tesebiigi amzaltaigaar gyicedkesenees manai ulas lotor socialiis ekonoomikiin beki undaamint baiguulagdasan.

Kedee azaliigi socialiis josoor inedken baiguulkiin talaarç yykede yzegdee ygei jike amzalanuud tuilagdasan. Tyryyşiin abanzil dotor kedee tariaaçadiin 60 kubiaas ilyylen 210 minga lyytei kolkooznuudta ilsen kamarsan.

Enyynees gadana. tyryyşiin abanzil dotor 5 minga ilyytei sovkooznuud şineer togtoson.

Ede tyykete ilalatanuud bol nanai namiin nek, Staalinii ketelerieer ulasiigi socialiis zamaar egzyylze çadasanaas boloson.

Kerbee manai Soveed ulas dotor socialiis baiguulaltiin ulam jikeer egzeketei kamta kedelmeriçen ba kolkooziin tariaaçadiin, bygede azalçadiin aza akui baidal cukailta ygei saizarza baikada, kapitaiis ulasuudta kedelmeriçen ba azalçadiin baidal kapitaliis josoili kiriiziseer sandargagdaka byri ılam ulam muudazai

Syyliin medeegeer gol kapitaiis ulasnuudta (kolooninuud ygei geer) 45 milijoon (byleneer ygeigeer) kedelmeri ygei egelee juu idekejee, kaana konckojoo medeke ygei kedelmeriçed tuiliin jike zobolon amacaza, eder jireke byri ene kriizisces kubiskaliin zamaar garakiin arga bederzei.

Meneenii kapitaliis ulasuudiin ekonoomikiin baidaliigi abça yzebel iime: bygede kapitaliis ulasuudta aza yiledberiiin zebseg byteeke yiledbrinyyd 1928 ononoi kioos 30% unasan. Germaanida 28 temor kailuulka peeçin (doomnuud) untaraagdaşan, Ameerikada 60, Aanglida—60 g. m.

Enyyn deerees baicaabal, nek. Staalinii manai namiin 16 deki kural deere: „Tedeniide, kapitaliistanda teşkel ba baidaliin caaşaa ulam muurakiin karaatai.

Manaida, SSRK da, eesediin kyçende itigel ba baidaliin caaşaa saizarkiin „karaatai azai" gesen ygeni dyyren kojor delekein baidaliin zeşeelees todorzoi.

Kojordugaar taban ziliin ekin zilni tyryyşiin taban zil dotor baiguulagdasan indyysriiin gigaautanuudiigi ezelekiin kolkooz ba sovkooznuudiigi bekizyylkiin zil baisan.

Cukariça ygei namiin zorig ba olon niitiin edibki bol namai oroniigi zebsegleze baisan şine teeknigiigi ezelekiin talaar jiknken ilaltanuudiigi tuiluulaba.

Manai amzaltanuud kedee azal deere ulam jike azai. Ene zilde namiin olon mingan erkim emkid kegçed beki bolşoviiguudiigi kedee toskondo ilgesenees, tegeneer kolkooziin edibkinerte tolgolon kolkooznuud ba sovkooznuudiigi azakuin ba ulas teriin talaar beki zyylkiin telee tuiliin jike kedelmeri kiisenees kolkooz ba sovkooznuud ene zilda uridiinaas sainaar kedelmerileze bajan urgaca cugluulaad çanga çadaltai baidalda orokiin talaar jike alka kizei.

Manai B-M respyyblig dotorç menee çanga çadaltai bolzo baisan kolkooznuud eceen bişe, Zişeel bel aza akuin talaar geegdeltei baisan Jaruuniin aimagiin „Ulaan Olikon" kolkoozto kolkooznıguudni ene ziliin tariaanii kubaariaas zazalta eder bykende 11,8 kilograam tariaa abasan baika juma.

„Ulaan Olikon" metiin kolkoozuud manai respyyblig dotor eceen bişe.

Niite deeree kolkooznuud azaliingaa erkileliigi saizaruulaza yiledberiiin kyçiigi ergeze baisanaas çanga çadaltai baidalda orozoi

Oktiaabriiin kubiskaliin 16-deki oigi engergeketei kamta eesediingee urida tabika detiin gol yyrgenyyd bol: ulastaa tuşaaka josotoi tariaagi oiriin cagaa tuşaaza kolkooziin urgaciin kubaariigi tyregeleke maliin ebelzeliigi gyicedeer kangaka,

Aza yiledberi deeree garasan byke tasaldalnuudiigi ene syyliin dyrbedeki kvartaal dotor byrin usadkaka.

Ede bygede bol manai oiriin gol yyrgenyyd ba edenii şildkelde ken bygediigi edebkiteigeer kanduulkani nam-komsomooliin yyr ba sovded bykenii gol yyrgee.

Gyn Oktiaabriiin Kubiskaliin 16 oi mandag!

Byke delekein prolitaariin kubiskal mandag!

BK(b) N ba byke delekein prolitariaadiin udaridagça nek Staalin mandag!

Soveed Buriaad-Mongol ulasiin gol ilaltanuud

Buriaad Mongol ulas bolbol zeblelte josonii baidalda baigaad SSSR iin dotor tyryylen jabaa prolitaarnariin tusalamzaar urida kaanii kolooni asanaa, odoo soveed kolbooto ulasiin dotorki tyryyn zergiin bolboson respyybligyydiin negen bolzo baina.

Kubiskaliin uridaki Buriaad oron bol eeriin aza yiledberi ygei kooson baizai.

Buriaad Mongoliin aza yiledberi bolbol imagta ogtiaabriiin kubiskalaas kolşo ekileze saja kegzebe.

B M respyybligiin saja togtokodo Ulasiin medelde baisan aza yiledberiiin byteesen ediin dyn kamtani 667 mingan 579 tekerig baigaad, 1932 ondo 9 milioon 566 mingan tekerig, bujuu zuunii kubiaar bodobol 1433 kubi bolzoi.

Aza yilebderide oruulsan kapitaaliin too 1923 ondo 137 mingan 700 tekerig baigaad. 1932 ondo 12 mln. 970 min. tek. bolzoi. 1933 ondo aza yiledberide zoriuulsan kapitaaliigi yzebel: 36 milioon tekerig bolzoi,

B. M. Avtonomito Soveed socialiis respyybligiin anka togtokodo jerdee kojor gurban kolkooz baiza, tyynde bagtasan ailiin too kedeken arban tootoi belee. Ene arban ziliin kugacaa dotor zize begeed, tuliin ziseken butarkai tariaaçanii aza akuigi socialiis josoor brigunlka tukaida aikabtar jike azal kiigdezei. 1587 kolkooz togtozo, manai respyybligiin byke ygeitei dunda çadaltanii zuunii 61,1 kubiigi negedkezei. 5 mal azaliin sovkooz il maşiina traagtariin staanca, 18 MSS baiguulagdaza. Respyybligiin dotorki tariaa langiin talmai bolbol 1923 ondo 1834379 ga bagaad, 1932 ondo 356. 256 ga bolzo, zuunii 205 kubi bolzoi. Tariaalanii talmai da ezelsen socialiis salbariin zişeete kemzee bolbol zuunii 77 kubi bolzoi.

Men tyynçelen yndeseuii erdem bolbosoroliigi baiguulka jabadalda maşa jike byteemznyyniigi gargan çadazai Zişeelbel: 1923 ondo 5 nasanaas deeşe kyn zonii dunda biçeg medekeni zuunii 19 kubi (zyyn aimaguudta 19, baruun aimaguudta 19, 52) baizai. Odoo Buriaad Mongol ulasta 16—50 kojoriin koorondoki idebkitei nasatanii dunda biçeg yseg medegçedni zuunii 80 kubi bolzoi.

Manai respyybligiin kedee nutagundiin yseg biçeg medeke 8 nasanaas deeşe arad zonii oloşorosoniigi ilerkeelbel: 1923 ondo ere ekener zonii zuunii 21 kubi kagas ereçyydni 34 proceente ekeneryydni 9 kubi şakuu yse biçeg medeke baina, 1926 ondo 34 kubi, (ereçyydni 50 kubi kagas, ekeneryydni 17 kubi kagas) bolood, 1931 ondo 49,7 kubi kagas, (ereçyydni 64.3 kubi kagas. ekeneryydni 34 kubi kagas) aad. 1933 onii janvaariin 1 kyrter ene kubini 65 kagas (ereçyyd 79 kubi, ekeneryyd 60 kubi) kyrter dabşaba. Respyyblig dotorki kotiin zontoi kamta ababal yseg biçeg medeke ereçyyb ba ekeneryyd zuunii 67 kubi, (ereçyydni 79,7 kubi kagas, ekeneryyd 54 kubi kagas) bolno. Ene bolbol kyn torelkitenii maşa jike koro bolko biçeg medeke ygein karankiigi arilgasan aguu jike ilalta men.

Bykii bagaçuudiigi ekin surgaka keregte byke delekein çanartai ilalta kiigdezei. 1932 ondo ankanii surguuliiin nasanii ba gaçuudiigi erke bişe niiteer surgaka jabadaliigi tegesken gyicedkeze, 67 mingg 200 bagaçuudiigi surgazai. 1923-24 ondo 19998 baisan azai.

1927-28 ondo ekin şatiin surguulinuudta 29.434 kyn suraza, 8-aas 11 kyrter nasanii bagaçuudiin zuunii 41% surguulida baisan begeed, arban ziliin oin eder (1932-33 on surguuliiin ziliin syylde) Buriaad Mongol oronii ekin şatiin surguulinuudta 67200 suragçad bii bojuu surguuliiin nasanii bagaçuudiin zuunii 94,2% bolno. Ekin surguuliiin jerenkii toonii yseltiigi udaa ilerkeilbel: 1923-24 ondo (bodoto deere kedelmerileze baisan) 436; 1927-28 ondo 510 ba 1932-33 ondo 710 surguuli bolbo.

1923 ondo 12 dunda surguulida 1107 kyn suralcaza baisan. Odoo 7 ziliin surguuli kolkoozçon zaluuçuudiin surguuli tyryytei kamta 75 surguuli bolzo, suragçadni 9520 kyn bolbo. 1923 oniikitei zişeelbel: Zuunii 860 kubi bolno.

B.M. respyybligiin anka togtokodo kojorkon teeknikyym baiza, deede surguuli negenç ygei baizai. Odoo bolkodo teeknikyymiin too 14 bolood, deede surguuli gurba baiguulagdazai.

B.M. Ulasiin ankadugaar yndesen tiaatar togtozoi.

Basa ulas teriin gegeereliin talaar gyicedkeze jiresen zyilyyd sezeg ygei jike baina, 1923-24 ondo 72 unşalgiin baişan ba klyybyyd baisan begeed, 1927-28 ondo 96 bolzo, 1932-33 ondo 2174 bolson baina. Nomiin sanguudiin yseltiigi ene onuudaar zişeeleze yzebel, 50,99 ba 177 bolno.

M.B. ASSR-iin togtoko yjede buriaad bysegyiçyydiin ger ba ulaan ger negeç ygei baisan begeed, odoo bide 16 buriaad bysegyiçyydiin ger, ulaan geryydtei bolbobdi. Sovkooz kolkooz ba yiledberiin gazaruudta kamta 559 ulaan bulanguudtai bolzoi.

Ecesiin syylde bidenii aradiin gegeerel ba erdem ukaanii keregte tesebleson mengenii too bolbol 1923-24 ondo 774 mingan tek. baigaad, 1932 ondo 10 milioon 311 mingan tekerig bolsoni zuunii kubiaar bodobol 1330 kubi bolzo nemebe.

Gyicedkel byteelyydiin gol too barimta ba bodotoi zyilyyd iime.

Respyyвligiin ULAAN SAMBAR

„Socialiis merilceegiin kelekeni: kozomtogçodtoo tusalaza erkimlegçediigi kycekiin tula ba niitiin kegzel olko gesen"

(Staalin)

Jike Ogtiaabriiin kubiskaliin 16-daki oito ederiin bajariin temdeg bolgozo BK(b) N. MK ba AKS-iin togtookoni urgaca kuriaalgiigi zişeete sainaar engergesen ba ulastaa tariaa tuşaalgiin tesebiigi bolzoroosoni urida gyicedkesenii telee respyybligiin ulaan sambarta kadakani:

1. Tynkenii MTS—tere bol ulas teriin keltesiin ketelberi dooro ton bogonikon bolzorto (20 ederte) urgaca kuriaalgiigi erkim sainaar engergesen ba ulastaa tariaa tuşaaka tesebee respyyblig dotoroo kamagaas tyryylen Ogtiaabri 20 kyrtele bolzoroos urid 100 proceente dyyrgezei, men tyynçelen boro bodoliin telberiigi oruulba.

Tyyni erkim kolkooznuud bol „Zariaa", „Indyystri", Tabkain neremzete kolkooznuud bolno.

2. Bajandiin MTS (E-Bulgadiin aimag) — tere bol ulas teriin keltes tyryytei kolkoozuud dotoroo socialiis meriicee jabuulsanii yndese deere 17—20 ederyydte tariaagaa kuriaaza abasan ba ogtiaabriiin oi kyrter tariaatuşaalgiigi bolon boro bodoliin telberiigi cem gyicedkezei. Tyynii erkim kolkooznuud bol: Kraasna Znaami, Voroşiiloviin, Kaliininii Liionoviin, neremzete, „Kraasna Partizaan", „Ulaan Kakalaaçi" „Pereselijnes", „Uraalski Rabooçi".

3. Ivaniiçeskiin somon (Alair aimag) tus toskon bol aza akuin ba ulas teriin çanartai kampaaninuudiigi bolşoviig josoor gyicedkesen, aimag dotoroo kamaagaas tyryylen Nojaabriiin 1 kyrter tariaatuşaalgiin ziliin tesebiigi bolzoroos urid cem gyicedkekees gadana koino kozomtozo jabasan Aliaadiin somondo socialiis bygsiir emkidkeze tariaatuşaalgiin talaar tasaldalaasani gargazai.

4. Koriiin aimagiin Doodo Kyrbiin somon, tus somon ogtiaabriiin 15 kyrter tariaatuşaalgiin ziliin tesebiigi gyicedkebe.

BK(b) N. MK sekretaar JERBAANOV.

AKS tyryylegçe D. Dorziin.

Oito ederiigi ugtuulan tesebee 100% gyicedkebe

Kori. Ydiin somonii, Kacuurtiin „Oçon" komuuna bol namiin ba zasagiin brigaadiin dundaki kedelmeriigi zebeer tabika gesen zaabariiin josoor kolkoozçonii kyçiigi emkidkeze, bykii kolkoozçoniigi tariaatuşaalga toiruulan tabiza.

Ulasiin emene ujalgata josoor tuşaaka 355 ceentnir tariaagi nojaabriin 1-nii eder cem 100 proceente gyicedkebe. Tarikaakuriaalgiin ba serilelgiin tesebiigi Nojaabriiin 3-nii eder dyyrgezei

Tus kolkooz bol iime tuiliin jike ilaltiigi imagta socialiis meriicee ba udaarno azaliin zamaar erkileze tuilasan azai.

Gr. Çemediin

Bolşoviig ujalga

(Manai Agiin tuskai biçegçees)

Ogtiaabriiin 30-nii medeegeer Agiin aimagiin tariaatuşaalgiin ziliin teseb—83% gyicedkegdebe, enyyn dotoroo kolkooznuud 85% emçiin azaltan 69%, katuu daabaritan 21%.

Jike Ogtiaabriiin 16 daki oito eder kyrter 100% gyicedkeze raaporta eke yyrgetei, aimagiin namiin ba soveediin emkinyyd bykii idebkitenii kyçiigi emkidken kedee nutag tomilaba.

S. G—riin,

Өleskelөn jaduu baidalaas çanga çadaltai kolkooziin gegeen zamda orozo

„Ogtiaabriiin kubiskalni kedөөnii kolkooziin şine zamda oronii uridçalaka baidal, zailaşa ygei çuka la nөkөcөl mөn“
STAALIN.

Ulaan tugta Ivaaniiçesk çanga çadalta baidalda ilaltataigaar dabkiza baina

Ogtiaabriin kubiskalaar noiroos sereze, soveed zasagaar kapitaliizmiin darlaltaas kөngөlөgdөsөn, soveed respyyblikiin zaluu arad bol өөsөdlingөө idebkiin aguu jike dolginoor abtaka“
(Ogtiaabriin 16 nii „Izveesti“)

Ivaniiçesk somonii kolkoozçonuud—(uridiin pereseleencenyyd) azakui ba ulas tөriin byke kampaani jabuulgiin talaar kamagiin urida orosoor kojordoki zelee bolzo baina. Ivaniiçesk kolkoozçonii azal yiledberiiin yzemze zişee bol gancakan Alairiin aimag soo bişe, karin byka respyyblike ba kizaar soo zişee surgaal bolzo tuiliin amzaltatai baina şuu.

Ivaniiçeskiin kolkoozçon bol tarilgiin ba өbөsө, tariaa kuriaalgiin—azakui ba ulas tөriin çukala kampaani jabuulgada amzaltatai ba ilaltatai garsaniigaa tөlөө BK (b) Namiin Alairiin aimagiin komiteed ba mөn aimagiin gyicedkeke komiteediin zygees **ulaan tug** absan baina.

Odoo aguu jike Ogtiaabriin kubiskaliin 16 daki oi bolko yjede Ivaniiçeskiin kolkoozçon bol, şine ilalta bariza garba: **tariaa tuşaaka byke ziliingee tөsөbiigi nojaabriin 1 de uridçalan byrin gyicedkebe. Bygsiiriin kycete tusalamza imkileze, geegdegçediin toodo baigaa, zergelze suusan Alairiin bөlөgiigi tyryy zergede gargaba.**

Karin ilaltani gancakan ene bişe, Ivaniiçeskiin kolkoozçon bol, temecel kiize finaansiin froonta deere ilaltatai garsan baina, basa kargui zamiin baiguulalta ba koito zygiin aşaa şirelge bolood agnuuçadiigi agnuurida gargaka jabadaliigi emkilke g. m. daabarinuudiigi ylemze dyyrgesen baina.

Ene ilaltiin temeceleer kolkoozni ulas tөriin ba azakuin talaar bekizesen şuu. Edeni azakuin onison jabuulgani (dinaanikani) ulam kөgzөzө baina.

Amzasan ilaltiini gerçe bolko—ciifrenyyd

Byke somon deerki zonii 83 % kolkoozdo oroson ba tyynde 485 ail, 2327 amin kyn baina.

Kolkooz emkidkekiini urida kagadaas jikenki zoniini batraag ba ganca moritoi ygeiteener baisan. Ede zonii tariaanii gazarni ail byriin 0,5—1 gaa zişeetei baisan.

Odoo yjede Ivaniiçeskiin kolkooznuudiin ail byride 5 gaa, zarim kolkooznuudtani—6—7 gaa bolko baina.

Tariaanii gazarni өngөrөgçө ziliinkitei zişebel 525 gegtaaraar өsөsөn ba urgacani mөn өngөrөgçө zilde 10—11 ceent. baisanaa 15—16 ceentenir kyrter arbizasan azai. Eneen deerees kolkooziini boro bodoliin olzoni nileedgyi arbizaşan baina,

Byke somon dotoroo ziir deereni abça yzebel kolkoozçonii azalta өdөrtө—4—5 kg kyrtene, zygeer „Kliyyçii“, „Goorno“ g. m. kolkooznuudiigi abça yzebel, azalta edөrtөni oroosoor—7-8 kg. kyrteke baina.

Ede kolkooznuudta **Praskuriaakov, Briçeenke** g. m. şudarguu udaarniguud bol azalta өdөrtiin—500—600 pyyd ceber tariaa abasan baina.

Emkilegdesen kolkooziin ţavaariin feermenyyd ba maliigi sainaar karuusalka jabadalni mal azaliigi debzyylke ba өrgөdkөkө durşal egsөn şuu.

1932 onii fevraaliiin 1 de—eberte tomo malni—847 tologoi, aduusani—703 tologoi, konidni—806 tologoi, gakaini—398 tologoi, baisan.

1933 onii ijyyliin 1 de—eberte tomo malni—1619 t, aduusani 769 t., konidni—1052 t., gakaini—1071 t., bolson baiba. Kamta maliin too tologoini kagad zil soo—1700 tologoigoor bujuu 51 %—**aar өcөsөn baina.**

Odoo yjede olonki kolkooznuud tani barigdaza baigaa maliin baira, dulaan dalnuud ba emkilegdesen krediidiin tezeeliin baaza bol, maliin too tolgoigi caaçadani oloçoruulka naidamta jabadal mөn.

Ivaniiçincenyyd bol respyyblike ba kizaar dotoroo tyryy suuri abça avguustiin 1-de өbөsө beledkeliin tөsөb dyyrgeze, 1400 ceent. tuşaasan baina, basa өbөsөbeledkeliin tөsөb ylemze dyyrgeze, bogonikon bolzorsoo maliingaa tezeeliin resyyrse baiguulsan azai.

Basa 1934 onii urgaciin tөlөө nileed kereg byteesen baina. 1738 gegtaar paariin tөsөbtei baisanaa 2-3 riaadaar—1949 gaa kagalsan baina. Odoo yjede gancakan sain çanartai tariaagaar yriseni foondo obolozo baina.

Ivançiicanuudiin amzalta bol, syylçiin ene kojor zilsoo damzaggyi baika. Edener bol Leeninii namiin gol şugamiin tөlөө, angiin daisan niudargaçuud ba tyynii aagentanuudtai ebeceçegyi temeceze, katuu baildaanda ilana. Kolkoozçoniini şuudarguu azal, kolkooziingoo zөөridө narin ezemtegee kandadag jabadalni—Ivaniiçeskiin kolkoozuudiin ilaltiin „onisoni“ mөn.

Çanga çadaltai, zargaltai, bolboson baidalda katuu çangaar dabkiza jabasan Ivaniiçeskiin—odonii kolgoznuud bol, koloç bişe nege kediiken bolood baikada, jamar bolood bainab geze yzemeer bainadaa.

Dөrbөn ziliin urida

1929-30 onuudiin yjede, Ivaniiçesk bol, kuuçanii joso barimtalsan kulaagiin dөrөlzөөn gazar, azakui ulas tөriin kampaani yrgelze tasaldadag gazar geze nerlegdedegç, sanagdadagç baigaa.

Neereeç, tere yjede tere selsoveedni nam-zөblөliin talaar sula udaridalgatai baisan deerees, niudargaçuudni geegdengi koino baisan ygeitei dunda çadaltaniigi kuuraza өөriingөө buruu muçukai poliitika jabuulaza eldeb jabuulganuudiigi tasalduuldag baisan.

Batraag—ygeiteenereer byridesen zezeken kolkooznuudni niudargaçuudiin kyceer 2-3 sara bailgyi unadag baigaa. Angiiin karşa efegeedni buu zebseg bariza boskooç oigoo gutakagyi, iime amagaigça baisan şuu.

Negen idebkite komsomool **Koosti Şlapiig** gegçe an meteer niudargaçuudta alagdasan baina. **Kamţiin** azaliigi udaridagça zarim toskonii idebkiteniigi zodoko uçar nileed yzegdedeg baigaa. Şine kamtiin azaliigi anka emkilegçedte bol, tere yjedeni zanalta kiize jabasan, ene yjede sylelgende baisan Şegolooviin aaşani sanagdana josotoi.

Bandiid—niudargan Şeglooviin syryg bol, kolkooziin baiguulaltiin ilaltiigi zogsookogyi g. m. şyymzelegyini ile beze.

1932 onii ekinde Ivaaniiçeskiin kolkoozçondo tusalka ariuun şine kycen nemebe. Ene bol, Aimagiin namiin komiteed ba Aimagiin gyicedkeke komiteedoos tus selieeni soveediin tyryylegçe bolgokiigi katuu beki bolşoviig **n. Şerbakoov** ilegegdesen şuu. Şerbakoov bol, nam soveedlin kөdөlmөriiin talaar 15 ziliin staazatai. Ivaniiçenskiin ene amzaltanuud bol, tyynii kereg mөn şuu.

Mөn ene meţe kolkoozligi emkidkeke kөdөlmөriiigi zogcoltogyi jabuulza baisan idebkite nөkөd **Svancovv, Relokreebtov, Vasiilijev** g. m. baina.

Ede nege keden nөkөdiigi toirozo katuu çanga idebkiten baina, edener bol, kolkooziin olon niitetei kamta deerki nөkөdiingөө udaridalgaar bolşoviig kolkooz ba çanga çadalta baidaliin tөlөө temeceze baina.

Şine baidaliin temecelde şine kyn өsөzөi

Ene selieende 15 kolkooz baina. Ede 15 kolkooznuud bol, tariaanii kөdөlmөridө garkada nileed olon idebkiteniigi kabaaduulsan. Mөn nileed olon idebkiteni Alairiin kolkooziin bygsiiriin tusalamzada kabaadasan baina. Edener olon bolboç, zariimiigi nerelkede:

Briçeenko Semoon-uridiin ygeitei kyn, kolkoozdo ortoroo zargalta baidal geze medekegyi baisan. Kamtiin azalda oroson өdөrөөs koişo өөriingөө baidaliigi kolkooztoi narin baricaatai bolgoson. Kolkooz dotoroo jike kөndөtөi, basa zaluu bolboç, azaliin dasal ba emkidkeliin çadabarida suralcaza baina.

„Ulaan-Pytiilovec“ geze kolkoozodo bygsiiriin brigaadiin brigadiir jabaka zuuraa oncogoi sainaar jabasaniigaa tula ene ziliin kuriaalgada 150 tөkөrigiin bөs baraagaar şagnagdasan baina.

Briçeenke bol gancakan azalda mergeziltei bişe, tyynees gadna niitiin kөdөlmөridө sain jabadag. Kygzymiin kryzoog baiguulaza keden ulasiigi kabaaduulaad brigaadiinga zabsaralgiin yjede bolboson zugaa cengelge emkildeg baina.

Roodin Andrii—„Ulaan-Tug“ geze kolkooziin 18 nasatai komsomool. Selsoveediin tyryy udaarnig. Eneenii өdөr byriiin azaliin byteece bol, jөrөnkii noormoos 2 daki deeşee baidag.

Andriuuşenko—batraag, „Ivaniiçesk kolkooziin brigadiir. 3 daki zilee kөdөlmөrilөzө baina. Enyynii azalaa sain jabuuldag açaar kolkoozçeni tasaldal yzegdenegyi. Angiiin daisantai idebkitei temeceke. Enyyn deerees Andriuuşenkodo zyrşesen gryype garsan baigaad daragdasan baina.

Sain brigadiirnyyd—**Andriuuşenko, Briçenko, Proniçov, Bondareenko, Korcobkin** ba udaarniguud **Roodin, Pereskoopov** busa nөkөd edener bol, Ivaniiçeskiigi namiin emkiiin udaridalgaar çanga çadaltai bolboson baidalda oruulza, Buriaad-Mongol Ulasiin kolkoozuudiin tyryy zergede gargasan kyceni edener baina şuu.

Arkiiin cogtuu voskreseenii orondo bolboson amaralta ba surgaal

Ivaniiçesk bol, 200 ailtai ba 3 kilomeeter soo subiran sukadani, tyynii zakada Peootor Ivanoov geze arki neredeg kyn baidag belee.

Enyyniide ydeşe byri zaluuçuud cuglarça arkidaza, alkildaza nanşaldaza baidag sen 3-4 ziliin urda iime baisan.

Odoo bolkodo ene yjiin kolkooziin zaluuçuud ton ondoogoor karagdana.

Ene ziliin Ogtiaabriin ekinde ŞKM-iin erkilegçe nөkөr **Ivaanikovaagiin** udaridalgaar kolkooziin ydeşiin yniversiiteed emkilegdeze 40 şakam ulas taban konogto 2 daki suralcaza baina. Kolkooziin idebkiten bol, ton kanamzatai kandaza, erdemde suralcaza baina.

Komsomooliin yyriin idebkieer, unşalgiin baişan dotorni kөgzөmiin kruuzoog ba draamkruuzoog redkoleega emkilegdeze kөdөlmөrilөzө baina.

Kuriaalgiin yjede brigaadiin dunda 10 nomeer amida zyrnaal tabigdasan baina. Basa Roskinootoi kelcee kiize brigaadiin dunda jabaza kinoo gargana.

Niitiin bolbosoroliin kөdөl[...] riiigi çadamgai jabuulaza ko[...] niizmiin todorkoi barimiin to[...] koi barimţa zişeegi olon niit[...] oilguulsanii açaar uidanii ba[...] ceerkov ene zilde eseslen kaa[...] ba. Arad zononi bol. şazanii [...] gөl eceslen kajaza, poop-lam[...] өөsөdiingөө azaliin aşag ol[...] tezeeke jabadal ugta zogsob[...]

„Bidener bol kolkooznuudiin açaar ygeiteiçyydiigi dunda çadaltanii zergede kyrter debzyylen amzalta olzoi. Ene bol jike sain gebeç, eneni baga. Bidener bol mөnөө basa nege alka uragşaa dabkiza, uridiin ygeiteeçyyd ba uridiin dundaçadaltan baisan bykii kolkoozçodiiigi çanga çadaltanii kemzee kyrter debzekedeeni tusalamza amzalta olko josotoi bide“
STAALIN.

MTS-iin ulas tөriin tasagiin kөtөlbөriөө şine amzaltada kyrne

Byrin kiigdeze gyiceedyyi. Kolkooz dotor basa la olon byriidөөdyi zyil baina şuu. Ivaniiçeskiin nileed kolkoozuud dotor angiiin daisan şurgaza eldeb narin argaar өөriingөө kөdөlmөri jabuulsaar baina şuu.

„B Usoovsk“ geze kolkooz dotor niudargan Limoreenko gegçe syylde boltor yrisenii foondo kulgailaza suusan baina. „Kraasna-Goorno“ geze kolkooz dotor şurgasan niudargaçuud tariaanii gazariigi gyrenees daldalkiigi zabdasan baika jum. „Viisocke“ geze kolkoozdo—niudargan Polzkoov g. m. şurgaza, semeekeneer çadam gaigaar koroto jabuulga kiize baigaa.

Ivaniiçeencenyydiin yyrge bol angiiin seremziigi deeşeni yrgeze bolşoviigiin zogcoltogyi tem[...] leer kolkoozligi bekizyylkiin [...] lөө temeceke josotoi baina [...]

Ivaniiçeskiin kolkoozuudiin [...] ça jabuulka amzaltiini basa n[...] naidamtai jabadal gekede [...] emkilegdesen Alairiin [...] bolno.

Namiin tomilgada MTS-iin [...] tөriin tasagiin udaridalga d[...] jabaza sloozno maşiina ba tr[...] toriin tusalamzaar Ivaniçeen[...] nuud bol, gyiceesen amzaltii[...] ulam bekizyyleze, kolkooznuu[...] bolşoviigiin kolkooz bolgozo, [...] koozçonoo çanga çadaltai bo[...] ko jabadalda ulam ulam da[...] kani damzaggyi baina.

G. DORZIIN.

„Kubiskal“ komuuniin geşyyd ulaan açaagaar tariaa ulastaa tucaasani yzyylsen zurag

I. STAALIN

Ogtiaabriiin kubiskaliin gadaada ba dotoodo baid[...]

Gurban zyiliin gadaada baidaliin uçaraas oros oronii prolitaariin kubiskal imperaliizmiin genziigi butacokizo, byrzli bajaçuudiin zasagiigi tylkize unagaaka jabadaliigi zişee dotoroo kөngөөөr gyicedkeze çadasan azai.

Negede, Aangli, Fraanca ba Aavstri-Germaani gedeg imperaliizmiin kojor bөlөgyydiin galzuurka mete temeceliin yjede, Ogtiaabriiin kubiskal ekilsen aad, ene kojor bөlөgyyd өөr koorondo ykeliin temecel kiize baisan tula, Ogtiaabriiin kubiskaliigi esergyycen temeceke zab çөlөө, arga çadal ygei baisan. Ene baidal bolbol Ogţiaabriiin kubiskalda maşa jike açа tusa bolson baina, uçarni bolbol imperaliizmiin dotorki katuu çanga mөrgөldөn baildaaniigi aşaglan keregleze, өөriingөө kyçiigi bekizyylen emkileke arga çөlөөgi Ogtiaabriiin kubiskalda olgoson baina.

Kojorto, Ogtiaabriiin kubiskal bolbol imperaliizmiiu jike dain bolzo baikada ekilsen aad, dain baildaanda nerbegden zobozo, eb nairamdaliigi kyseze kylieeseer baisan azalçan olon tөmөnii sanal bodoliin ilete medereleer, daisanaas kagacaka gancakan zam ene mөn geze proliţaariiin kubiskalda tulagaraza jiresen belee. Ene baidal bolbol Ogtiaabriiin kubiskalda tuiliin çukala açа tusa bolson baina, uçarni bolbol eb nairamdal zokiooko kyçete zebsegiigi garaani bariuulza, soveed urbaltiigi yzeçe ygei zebyyrkeltei dain baildaanii duuskaltatai kolboko jabadaliigi kөngөdkөsөn ba mөn iimiin tula baruunteeki kөdөlmөriçөn, Doronodoki daralagdasan olon aradiin dunda dagan saişaaka yzeliigi tyryylsan baina.

Gurbada, Jivroopiin oronundta kөdөrmөriçөn angiiin kyçete kөdөlөөn garça baisan ba өni udaan yrgelzelsen imperaliizmiin dainaas yndeseleze baruun Jivroopo ba Dorono zygyydte garsan kubiskaliin kriizis bolbosorço baigaani niuur deere ilerkei yzegdeze baisan baına. Ene baidalani Oros oronii kubiskalda cegneçe ygei jike açatai baisan uçarani bol, tus kubiskalaas delekein imperaliizmiigi esergyycen temeceke jabadalda, orosoos bişe kari oronuudta itegeltei kani nөkөdiigi olgozo өgөsөn baina.

Ede gadaada baidalaas gadana ogtiaabriiin kubiskal өөriingөө ilaka jabadaliigi kөngөdkөzө өgөsөn edii tedii dotoodiin uçar nөkөcөl baizai.

Ede uçar nөkөcөliin gol gol zyilyydiigi enyynees koişo zagsaajaa.

Negede, Ogtiaabriiin kubiskal oros oronii nelenkii olonki kөdөlmөriçөnii maşa idebkitei tusalamzaar tedkegdeze baisan.

Kojorto, Ogtiaabriiin kubiskal, eb/nairamdal ba gazar edlyyriiigi tuiliin jikeer kysen ermelzeze baisan, kөdөө azalçanii ygeiteiner ba çereg soldaadiin jikenkiiin tusalamzaar tedkegdeze baisan.

Gurbada, Ogtiaabriiin kubiskaliin tolgoi bolzo, kөtөlbөrilsөn kyçeni olon zilde olson ţurşalga ba bolbosoruulsan sakilga zuram tediiken bişe, olon tөmөn azalçantai aguu jike kelkiee kolboo baiguulza çadasan bolşoviig namiin kөtөlbөriөөr jabasan baina.

Dөrbedө. Ogtiaabriiin kubiskaliin uridaas baga jike bolboç buurai oros byrziiner ba tariaaçanii „bosolgondo“ cokigdozo uçaraa aldasan pomeeşçigiin angi, dainii bolzo baikada byrimөsөn uuasad zokildogço yzeltenamuud (menşeviig ba eseer namuud) zergiin, ilaza diilkede zişee dotoroo kulbarkan daisanuud baizai.

Tabada. Ogtiaabriiin kubiskal zaluu ulasiin maşa uudam nutagta baisan tula uçar baidaliigi kargalzan cukarika, maneevarilka juu, amarka, kyçe çadalaa zangidaka zerge jabadaliigi çөlөөteigөөr yiledçe çadaka baisan.

Zurgaada, Ogtiaabriiin kubiskal bol kubiskaliin esergyy daisanuudta temeceke temecelde, dutamag ygei kyrelseke ideşe: uuşa, tylişe ba bişe tyykei edleliin beledkel өөriin oron dotor bii geze uridaas medeze çadaka baisan kereg bolno.

Edegeer gadaada dotoodiin baidal kabsarça Ogtiaabriiini kubiskal zişee dotoroo kilbarkanaar garka, negen onco uçar baidaliigi tabiza өgөsөn baina.

Ene bolbol Ogtiaabriiin kubiskalda dotoodo gadaadiin baidaliin talaar dutuu zyil ygei baisan geze keleke gesen zyil bişe, zişeelbel: Ogtiaabriiin kubiskal medeseer gancaar yyseze garaad, kazuudaa kerşe tyşeg bolko zөblөltө ulas ygei baisan nege dutamag zyil bişe juub? Zişeelbel, jireke cagta Germaanida bolko kubiskal ene talaaraa jikeken aşagtai baidalda baika, uçarni manai kolbooto ulas mete iime jikeken kyçetei zөblөltө oron kөrşөni bolko baina.

Ogtiaabriiin kubiskaliin bolkodo tus orondo prolitaarinar bykii aradiin jikenkini bolzo çadaa ygei baisan dutagdaliin tukai bi keleke ygei.

Gebeç, edegeer dutamag zyilyydeni Ogtiaabriiin kubiskaliin dotoodo ba gadaadiin uçar baidalani tonç tasarkai ondoo baisaniigi temdeglen gereçelke baina.

Enyynii tukai deere kelegdesen bilee.

Ene tasarkai ondoo uçar baidaliigi negekenç minnutiin dotor martaka kereg ygei, ilangujaa 1923 onii Girmaaniiin kubiskaliin jabadaliigi şinzelen yzekedee, onco bolgon sanabal zokino, enyynii kamagiin urid Ogtiaabriiin kubiskal ba Germaaniiin kubiskal kojoriigi demii yndese ygei geer adlidkaza, Girmaaniiin komuniis namiigi ynen bodoto ba bodo ygei endyyrelyydiin tula kizaar ygei cokigço nөkөr Troocki sanabal zokiko.

„Leeninii kelsen,—Oros orondo 1917 ondo kabsarça tokiooldoson tyykete onco baidalda baikada, socialiis kubiskaliigi ekilkede kilbar baisan aad, caaşadaa yrgelzelze tuilda kyrgekeni Jivroo[...] ulastai zişeelbel nileed [...] ke baina. 1918 ondo [...] baidaliigi bi zaaza ke[...] aad, tyynii koinoki 2 z[...] bodoto kedөlmөri tere [...] nii keleseniigi ynen bo[...] batalzai. Iime oncogoi [...] baidaluud gebel: 1) Kө[...] mөriçөn tariaaçaniigi n[...] jike zoboosen imperaliiz[...] dainiigi usadkaka jab[...] zөblөliin urbaltiin aça bө[...] dainii duusalta ba zөbl[...] urbalţa kojoriigi negende[...] bsaruulan gyicedkeze b[...] jabadal, 2) delekei dee[...] kvçerkeg imperaliizmuu[...] imberaliizm uudiin bөlөg [...] nakainar koorondoo yke[...] temecel kiize baisan [...] zөblөltө ulasiigi esergy[...] kiin ţulada negedeze çada[...] ygei baidaliigi aşaglaza [...] ko jabadal: 3) manai o[...] nuţag maşa uudam өrgөn [...] zam ņebtereke arga muu[...] erkeer arad irgenii bai [...] niigi dotoroo өni udaan t[...] bolko jabadal: 4) kөdөө a[...] tanii dotoroo byrziilig de[...] kraad kebiskaliin jabadal [...] şa gynzegei nebţeresen t[...] ba, prolitaariin nam ta[...] çanii namaas (es-eer g[...] jikenkidee bolşoviig joso[...] erls karşa nam baina) k[...] skaliin erilgiigi abaad, [...] tөriigi prolitaarnar gartaa [...] rin absanii açaar tere ab[...] kubiskaliin erilgiigi, bod[...] kereg deere prolitaariin [...] nartaigaar gyicedkesen ja[...] dal, ene mete oncogoi [...] baidal baruun Jivroop[...] odoo baika ygei bөgөөd, i[...] uçar baidal bujuu enyynii [...] kөltөi jabadalç yzegdek[...] ton kilbar bişe baina. U[...] iimiin tulada, mөn bu[...] olon şaltagaanuudaas, s[...] aliis kubiskaliigi baruun [...] roopada ekilkeni, manai [...] dekide orobol ylemze be[...] baina“ (toom XVII, niuur [...]

..a çadaltai kolkooziin ..alda oroko zam deere

..imagiin Egete bol-
..in urıdaas baitagai
..tanii olon niiteeree
..idaç, „Zandan-Zuu"
..dercoor kooson me-
..olonii çusa sorozo
..andinariin melzel-
..r baisan belei.
..mbagainarni nuta-
..riaaduudaas menee
..iguudaas baitagai,
..udaas „Zandanzuu-
..r jiresen tyg temen
..elzeze baisan jum.
..rgaçuudiin gaçuun
..lee endiikiigi zab-
.. multaraza unadag
..geitei ba jikenki ka-
..altanii katuu zobo-
..len baidalaar ne-
..ma.
..n baisan gaçuudalta
.. bucaltagyi arilaa.
..zuudiin baiguulga-
.. dacan toirogçod
..araza, şigekeneer
..n eemçetiin cegyyd
..nuudiin ailuud man-
..baina.
..ja nabaa" bujuu
..ybiin zereleg neje-
..a tasalduulagdadag
..n talmain kon zin
..oziin baiguulgiin
.. tasarşagyi kedel-
..aar soligdobo. Ede
..jiigi yjelze baisan
..ircoliigi eeriingee
..onioor tasalduulza
..eere kolkooziin şi-
.. togtoobo. Azalda
.. kolkoozçodiin dun-
.. tuil jike kubilal-
..etei temdegni „Tyr-
..r" gesen oilgomzo
..on olodiin kedel-
..iin tarni bolçozoi.
..ooznuudiin negen
..Olikoon" kolkooz
..da Ekired Bulga-
..gazar bagatai dee-
..sen baika juma.
.. kolkooz tula ny-
..e byrimesen şi-
..dasan. Kolkoozço-
..aas ekilen surgaag
..ter, kolkooz bol
.. baisan azai.
..o aza akuin ba
..alaar bekizyylke,
..ed suuriiin beki
..lee aguu kyçee ba
..gaza kolkoozçonii
..r kolkoozoo kur-
..i boskoson baina.
.. bol kolkoozilgoo
..laar şiidkekii çanar-
..iteigeer ba cag bol-
.. tarilgada garasan
..5 ga tarilgiingaa
.. saintaigaar eldeze

dyyren gyicedkeke jabadalda tusatai bolson şuu. Enyynii yre bol ga byriees 13 ceentnir deede urgaca abtasan bana.

Sain urgaciin ba eesediin kolkooziin kurdaar bekizeke jabadalda kekirsen kolkoozçon bol men tariaakuriaalgatai cag bolzcrtoni gyicedken çadaza, ulasiin emene ujalgata josoor eesediin tuşaaka tariaagi sintiaabriiin 28 da cem dyyren gyicedkeze, ulastaa 205 ceentnir tariaa tuşaasan baika juma.

Yrisenii foondo baiguulza, kolkooz bol urgaciin olziigi uridçalan kubaakiigi ekilesen.

Urgaciin olziigi kubaaka uridçalan medeegees, kolkoozçodiin azalta eder byride 11,8 kilograam tariaan juu dunda zergeer bol ailuud byride 560 pyyd tariaan kyrteke bagcaaltai, maliin azalaas, mengenii ba busadaas kyrteke olzonuud enyyn dotoroo oruulalgyi şuu.

Kolkooziin tuillaza dabasan sain urgaciigi abkaas gadana ene ziliin 9 sariin kugcaa dotor maliin too tolgoigi 24 proceente nemeecen. Ene eder kolkooz dotoroo negeç malgyi ail kaika ygei.

Ogtiaabriiin 1 nii eder tariaatuşalgiigi cem gyicedkesen negeedeki mal azaltai „Ynen azal" kolkooziin, kolkoozçon bol eesediin azalta eder deere 5,5 kilograam, ali dunda zergeni 200250 pyyd ailuud byri kyrteke baina. Ene bol Egetede şuu, tendeki buriaad zon bol, kubiskal boltolo oroidoç gazartariaalangaar azalaa ygei bal-san şuu.

Ene kolkooz bol 8 sariin kugcaa dotor maliin toogiigi 21 proceente yskesen baina.

Çanga çadaltai kolkooziin baidalda orozo baisan kolkoozçontoi bolşoviigçolozo baisau kolkooziin ilalta iime baina. S. Ş.

Nek. Mogşoonov P.—PvRZ-iin erkim udaarnig

Buriaadiin oron socialiis indyystrizeliin zam deere

> Tyryyşiin taban ziliigi bytemzeteigeer jabuulsanii açaar tyynii gol yyrge bolko aza yiledberi, trasport, kedeenii aza aknida odoo cagiin şine teeknigiin tulguuri bolgoko jabadali bidener odoo gyicedkezei. (Staalin.)

Buriaadiin gigaanta jike zorilgiin emene.

1932 onii ijyyniiin 18 ba aavguustiin 23 bol BMASSR-iin indyystrizyylgiin tyykede aguu jike udka çanartai ederyyd men.

1932 onii ijyyniiin 18 bol SSRK iin zasagiin gazaraas BMASSR-iin teb bolko Verkneyydinsk kotodo paravooz vagoon zasaka zavood barika geze togtooson eder. Men onii aavguustiin 23 bol odoo barigdaza baigaa PVRZ-iin suuri deere parovoos zasaka mikaanigiin ceekiin fundaamlnda anka çuluu tabiza zakalasan tyykete eder bolno.

1933 ondo PVRZ-iin barilga bol SSRK-iin AKS-iin togtoomzoor ydaarno barilgiin toodo kabaadulagdasan baina. Odoo, Ogtiaabriiin kubiskaliin 16 deki oigi ugtaza, PVRZ-iin barilgaçad bol udaa daraa ceekenyydiigi byridken byteeze aguu jike kariuucalgatai yjede baildan orozoi.

PVRZ-iin barilgaçad bol oiriin cagaa porovooziin kombinaadiigi, şirem şudkaka ceeke ba cag zuuriin togoonii ceekonyydiigi byteen dyyrgeke ujalgatai.

1932 onii aavguustiin 23 naas 1833 onii nujaabriiin 7 kyrter PVRZ-iin barilgaçad bol ilalia dabkiltanuudiin dolginoor temdeglegdesen cagiigi engerzei.

* * *

Ede tyykete ederyyd bol buriadiin gigaanta bolko PVRZ kaişan geze urgasaniigi todorkoigoor karuulana

1932 onii ijyyliin 3-nii eder barilgiin kedelmeri ekileze orood aavguustiin 15-naas urgaaza modonuudiigi ogtolzo barilgiin suuriigi ceberleze kojoor doloon konogcoo dyyrgesen baina.

Aavgnustiin 14-nees goofmaniin peeşen utaa baagiza kedelmerdee oroson belei. Men sariin 23-nii eder zasabarilaka mikaanigiin ceekiin suuri tabiza ekilesen eder bolono. Iin buriaadiin gigaantiin kedelmeiçediin bolşoviig josonii ujalga egçe, uul zavoodiigi cag bolzor dotor byteeze zasagiin gazariin emene raapartulkaar temecen baildaza orosonii uçaar main negenii jike ederte raapartalakadaa:

— Zasabariejka-mikaanigiin ceeke bol bolzoroos nege sara urida montaazda beledkebe. Men ene yjede kisloroodiin staanca montaazda beledkegdeze baisan.

— Temer darkalalgiin ceeke 70% belen.

— Asidtiliinoviin staanca 50% belen

— Şirem şudkaka ceeke 40% belen

— Kompreeseriin ceeke 35% belen —geze buriaadiin gigaantiin keedelmerçed BMASSR-iin 10 ziliin oido raapartalsan belei.

Iingeze, paravooziin kombinaa, vagooniin kombinaad geke zerge ceekenyydugi udaa daraa zakalaza azal kedelmeriin froonto deere baatorlig zişeegeer baildan temecegçe buriaadiin gigaantiin erkim kedelmerçediin zagsan baildaza çadasanii zabçaanda zam deere tokiooldood jiresen berkeşeelyydiigi butar deledçe ilalta deere ilalta dabaza jiresen azai. Zişeeleed abkada engeregçe ebeliin yjede kedelmerçenii baira baidaliin talaar berkeçeelte baika yjede angiin daisan bol kedelmeree kajaza bucakiigi nomnoson baina.

Men kedelmerçenii talaar dutamagdaza baikiigi medesenii erkeer kedee toskonoos tatagdaza jiresen kedelmerçediigi zugadan bosokiin telee eldeb kudai suu nomnol taraaza eeriingee nomnoliigi jabuuladag baisani ken bykende ile boina josotoi.

Angiiin baisanii sedelgede kariuu bolgozo şene şine ilaltanuudaar gigaantiin kedelmeriçed cokico egene:

„Zasabarilaka mikanigiin ceeke kisloroodiin staanca bolzoroos urida dyyrgegdebe. Men paravooziin kombinaadiin barilgada bol zoroos urida zakalaza orobo.

* * *

Ene bygede ilaltanuudiin kamta dutuu dunda zyilyyd ali olon baika jum.

Geke zuuraa azal kedelmeriiigi sain jabadaliin aldar baatarlig bijaa bolgon baildasan bolşoviig temeceliin baatarliguud udaarniguud tukai duugai engerçe bolko ygei.

Brigadiir Paşkoov ba tyynii brigaadiin kaişan geze temeceze jireseniigi martaza jaaza bolkob

Paşkoovlin brigaada bol uul barilga deereki anka tyryyşiin udaaruo brigaade kolkiin kamta soç meriicee ba udaarnigzalgiin gol badargasau suuta temeceg çedlin zam men azai.

Paşkooviinkid bol kedelmeri leze ekilsenee koişo kelekedee:

Nek. Paşkpov tebiin rajoonoos pvrz-iin barilgiin ekilke yjede jireson ba modonii darkaçuudiin udaarno brigaadiin brigadiir baikadaa kedelmerileze ekilsen cagaas koişo barilga sangiingaa tesebiigi saraas saroda ilyybçelen dyyrgedeg enyygeer ganca pvrz deere bişe byke respyyblik dotoroo suuta bolson ba menee nek. Paşkoov barilgiin negen yçaastagiin profsojuuziin emkiiin ketelberilegçe bolgon tomilogdoson baina.

Kynde uridaa ortoko ygeibdi abaad baisan teempee aldaka ykeibdi geze keIegdesen

Basa nege iime yje baisan juuma. Paşkooviin brigaadiinkid urislamziiin caasadiigi zuun kubi salingaaraa zakiaad baitaraa der bedeki praraab pyynktiin nege brigaadiin 104% zakilaad baisaniigi medemceerer 125 zoltor zakisanç yje baika jum.

Men negedeki praraab pyynkete deere Azallagçadiin dunda ekeneriin udaarno brigadiir neker Syyslovaagiin ilasan ilaltanuudiigi ken medengyi bailtaibdaa Syyslovaagiin brigaad bol menee barigdaza baigaa zavoodiin dunduur uragça koişoo selzegçe temer zamiin şugamuudiigi tabika jabadalda gaikaltai ilaltanuudiigi dabaza 185 kubi kyrter barilga sangiin tesebiigi dyyrgesen baika juma.

„Buriaaduud kedelmerilez cadaka ygei zon" geze yndesenii deerekei şovoniis yzeltenyydiin taraadag nomnoldo bolşoviig josonii cokico bolson baatrlig zişeete kedelmerinyydiigi neker Mogşoonoviin udaarno brigaadaas abça yzebel ile bolno.

Nek. Mogşoonoviin brigaada bol 130—150 kubi deeşeç tesebee dyyrgedeg baikiin zabsaraa Mogşoonoviinkid bol niite ulas teriin keregte kabaadalcaza, Maarks **Leeninii surgaalda şndalkiin telee temecen zagsadadni ilerkei beze**

Ene metiin erkim brigaadanuudiin dunda nek Kliyşaroov iin brigaada orolcono. Danç yni bişe koinokon brigaada baisaniigi medenebdi. Juub gekede zalkuu kolrog loodoronuudaar buzagaitasan baisaniigi Kliyçaroov brigadiir bolomcoo şineer ketelberileze erkim brigaadiin negen bolgokiin kamta, zalkuu koiroguudiigi kemezyylen bolbosoruulza çadasanii erkeer tedenerni erkim zişee karuulza azallana.

* * *

PVRZ-iin ydaarniguud bol ogtiaabriiin kubiskaliin 16 deki ziliigi ugtakadaa zavoodiigi kurdabçalan byteekiin yyrgenyydiigi bejedee daaza abka ba abasan daabarinuudaa erkim sainaar gyicedkesenii raapartaar ugtamzalna. **Iingeze PVRZ bol Moskvaagaar tabiçdasan azaliin daabariigi ogtiaabari sarada 103,5% dyyrgezei.**

Zasabarilaka mikaanigiin, temer darkalalgiin ceekenyyd Setiilenoviin staanca mantaazda belen. Kisloroodiin staanca belen bolbo, —geze kubiskaliin sain ederoer rapartalana.

Buriaadiin gigaantiin baatarlig barilgaçad soveed oroniigi ilaltaas ilaltada ketelegçe udaridagça Staalinii udaridalgaar barilga sangiin tesebiigi ilyybçelen gyicedkeze 1934 onii emene zasagiin gazaraar tabigdasan zorilgo bolko 150 parovooziigi kapitaaliin remoonloos gargaza, durana kizaar ba baigaliin emeneki temer zamiin şugam deegyyr tergiee şuujuulka temer zamiin tyryyn manlai-paravooziigi gargaka temecelde belen zagcana.

D. Mn ba Z. B.-n.

..nikiin kegzel deere

..gtiaabri sarada oro-
..d tariaaçad azalçan-
..unlis nam ba tyynii
..nek. Leeninii ke-
..n jike kubiskal kiize
..emdelees zasag te-
.. garta abça byke
.. traansport ba gazar
..riçen angiin ba ta-
..nii medel dor ege-

..in Leeninii yndese-
..josoor Buriaad ba-
..ad eesedee çelee
..1923 ondo Buriaad
..sagaar avtonoomito
..s respyyblig bolzo
... Anka Buriaad—
..ybligiin togtokodo
..isker deere aza yi-
..apitaliistnariin kor-
..i yreer kemzee ygei
..ai.
..d—Mongol respyyb-
..do, tyynii kubida
..elmeriçedtei 16 tu-
.. tyykei, keregcel
..i zeeri ygei beled-
..ygei yiledberinyyd
.. jum. Buriaad ula-
..ki ba zasagiin ga-
..iis namiin zaaba
.. prolitaariiin kaluun
..darsan aza yiled-
..lan tenkeekiin ka-
..daa tabiza kam oro-

..ygei kende keregte
..iin kedelmeriçen
..tarlig zorig zangi-
..edberiiingee baira
..zasaka, tyykei ke-
..zergiigi beledkeke
..argun orolcozo yi-
.. deereni zogcoon
..te tuiliin jike juma

.. boskon selbilgiin
..—28 onuudta Bu-
..giin aza yiledberi-
..n zam deere şuud
.. jum. 2923 onoos
.. yiledberiiin oro-
..16-aas 20 bolson,
..923 ondo 1401 min-
..aisanaa 1928 ondo
..ı tek. bolson bujuu
..en baina. Kedel-

meriçenii too 854 kynees 1215 kyn bolbo. Byteesen jumanii yne 2600 mingan tek. 5975 tek. bolson bujun 130% jikedesen baina. Azaliin byteece bol zilees zilde nemen deeşelsen baina gebel nege kedelmeriçenii ziliin byteece 1923 ondo 3050 tek. baisan begeed 1928 ondo 4950 tek. bolson bujuu 62% deeşelsen. Ene boskon selbilgiin 5 ziliin kugacaa dotoroo aza yiledberiiin byteen gargasan edlel bol 130% deeşilsen baina.

Enyyn deerees karaad yzekede uul boskon selbilgiin yje dotoroo Buriaad ulasiin aza yiledberi bol ynekeeree kyl deeree bosozo caaşaa ulam dabkikiin tulguuri baiguulagdasan bolno.

Tyryyşiin tabanzil dotor manai Buriaad—Mongol respyybligiin aza yiledberiiin urida jamar zorilgo tabigdasan bainab gekede: eeriingee debisker deere baisan bajalig, tyykei edleliin zyilyydiigi keregien abka, yiledberiiin oronuudiigi yndeseereni şinedken baiguulka, tyynde onison teeknigiin kyçenii tulguuri baiguulka, traansportiigi onisozoruulka, enyynii yndesen deere byke kedelmeriiin jabuulgiigi kubilgaka g.m. jaaralaar kiike kedelmeriigi tebkiin tyryynde çukala bolgoko kereg baisan.

Ene zorilgo gyicedkegdee juu? Damzag ygei gyicedkegdee.

Tyryyşiin tabanzil dotor Buriaad—Mongoliin namiin emki tyryytei byke azalçan niite bol jaaza temecesen ba jamarnuud amzaltanuudiigi tuilan garasaniigi dooro dursagasan too ba faaganuud cem gerçelze egene. Tyryyşiin tabanziliin kugacaa do tor byke aza yiledberiiin baiguulaltada tesebiin josoor kamta 13 milijoon tek. oruulkaar bagcaalagdasan begeed bodoto deeree 19 milijoon 150 mingan tek. ilyy oruulagdasan ba tyynii 15 milijoon (mln) 75 mingan (m) tek. şine barilgada zoriuulagdasan. Ene bagcaalagdasan 19 mln tekerigiin 15 mln 600 m. t. bol **kende aza yiledberiiin baiguulaltada gargaçalagdasan ba bişedeni** kengen aza yiledberiiin sesteemede gargaçalagdasan baika jum.

Ene bol Buriaad-Mongoliin namiin emkiin aza yiledberiigi baiguulka jabadalda ton zeb zamaar ketelberileseniigi zaaza begeed, nek. V. I. Leenin bol socialiizmiin tulgunrini gancala kende aza yiladberi bolno geze ganca bişe zaasan baina şuu.

Byteesen edleliin talaar bolbol 1927/28 onuudiin togtomol cengeer tyryyşiin tabanziliin ekin zilde kerbee 7 mln 40,4 m. tek. baisan begees 1932 ondo 9 mln 566,3 m. tek. bolson baina.

kendeç ile aradiin aza akuin kegzeltiin zergeer kedelmeriçenii tedken kangalta baira baidalani eris saizarazai. Kerbee 1928 29 ondo nege kedelmeriçende dunda karaagaar ziliin calın 722 tek. boldog baisan begees 1932 ondo 1280 tek. bolson baina. Byke calingiin foondo bol 925190 tekerigees 3 mln 40706 tek. kyrter deeşelsen.

En tyryylen enyynii urida kedelmerileze baisan aza yiledberinyyd yndeseeree kubilgan şienedkegdee.

Uul tabanziliin kugacaada 7 yiledberiiin oronuud barigdaza kedelmeridenl oruulagdasan bal na (1933 onii janvaari negenii medeegeer gebel: 1) Mikanliit 2) Burgiiziin Tipograafi, 3) Kliyyjeviin modonii zavood, 4) Selengiin modonii zavood, 5) Kirpiice cokiko Deede-Ydiin Gofmaanii peeçin (PVRZ) 6) T a l kolbolgoko yiledberiiin oron ba 7) kirpiin zavood ede azai.

Tyynii caana men tyryyk a tabanzil dotoroo byke so veedşiin boodotoroo jikeken udka çanartai gigaant—pravooz zasaka ba vagoon byteeke zavoodiin barilga ekilegdesen ba menee oiriin cagaa uul gigaantiin kisloroodiin staanca, zasabari — mikaanigiin ceeke g. m. barilganuud dyyrgegdeze kedelmeridenl oruulagdaka bolson men onisozoruulagdasan şiliin zavood, makanii kombinaad g. m. jikenyyd barilganuud erkilegdesen baina.

Edii çineen jikenyyd ilaltanuudiigi aza yiledberiigi debzyylelgiin froont deere tuilaza jireed baika daa toogiin gyicedkeliin kazuugaar çanariin talaar jamar kedelmerileseniigi basa karaza yzeke ton çukala baina. Ende ceke kelekede çanariin talaar bide tesebee eçee gyicedkeze çadaa ygei bainabdi Jamar uçar şaltagaan deerees ça nariin talaar tesebee dutamag gyicedkeebiibdi gebel, çanariigi gol bolgozo tabil ygei toogi barimtalaza kedelmeriee jabuulsan, teeknigiigi şudalkiin telee temecel dutamag baisan, yiledberiiin byke jabaciigi teeknigiin şinzelelgete noormoor yndeselyylen zokioozo çadaa ygei ba ecestee nek. Staalinii 6 zaabriigi bodoto deere sula bejelyylegdesen baina.

Enyynii eceste byteesen edleliin eeriin yne doosolkiin orondo karin debzesen ba azaliin byteece deeşilyylkiin teseb gyicedkegdesen ygei baika jum,

Uçar iimede ene dutamag zyil bolbol aza yiledberiiin caaşanki kedelmeride çukala bodogdoko josotoi. Gebel, çanariin talaar byteeciigi deeşilyylkiin telee temecelgyigeer, niite kedelmeriçenii edebki keçeeliigi ene keregte nigta zagcaalgyigeer, nek. Staalinii 6 zaabariigi bodoto baidal deere bejelyylel ygeigeer, yiledberiiin şine onison teeknigiigi şudalal ygeigeer aza yiledberiiin emene baisan yyrge şiidkegdeze çadaa ygeini labtai.

Caaşaa azal yiledberide socialiis meetodiigi nebteryylgiin talaar kojor yge kelebel, 1932 onii ijyyli negende PVRZ, Makanii kombinaad ba şiliin zavoodiin barilganuudiigi oruulan ygeigeer 11 yiledberiiin oronuudta kedelmerileze baisan 2328 kynii 1029 kyn bujuu 44% socmeriicee ba udaarniglalgada kabaaduulagdasan baizai. Enyyntei kamta çukala temdegleke uçar bol meriiceenii gerigi ba udaarniglalgiin jabaciigi baicaan şalgaka jabadal teceşegyi muugaar emkidkegdesen.

Ecestee yiledberiiin oronuudta yndesenii prolitaariiin kaadriigi beledkekiin talaar jamar yzegdel karuulnab gebel, ene talaar nam ba zasagiin gazariin zaabari togtool jike dutuutai gyicedkegdesen baina. 1933 onii janvaari 1 de barigdaza baigaa yiledberinyydiigi oruulan ygeigeer abaad yzekede 2186 kedelmeriçenii 248 kyniini buriaad bujuu todokon 11% bolno Kerbee Mozkomiin deregtiiviigi dyyrgekiin tula ynekeeree temecesen bol adag 30-35% kedelmeriçediin yndesezeryylegdesen baikasan.

Kojordugaar tabanziliin ekin zil —1933 on dotor Buriaad Mongol ulasiin aza yiledberinyyd nileed jikeer urigçaa alkaka josotoi baisan. 1933 onii aradiin aza akuin tesebleleer aza yiledberi bol 18 mln 849 mingan tek. juma byteen gargaka josotoi begeed 1932 oniigoos 27% nemeke. Ene zilde byke aza yiledberide dyn kamta 36 mln 189 m. tek. zeeri oruulagdaka bujuu 1933 onoos 191% ilyygeer bagcaalagdasan azai. Enyy nees kende indyystriiin şugamaar 949 m tek. gargaçalagdaka bolno.

Kedii iime gyn zorilgiigi ene ziliin niuurta uridaa tabisan bolboç tesebiin gyicedkeliigi karaad yzekede teceşe ygei baidaliigi karuulna. Gebel Buriaadiin ulasiin aza yiledberinyyd 1933 onii tyryyşiin kagas zil dotor ebceşegyi muugaar kedelmerilesen baina. Ene onii tyryyşiin 6 sariin kugacaada aza yiledberiiin muugaar kedelmerileseniii faagtiigi dooro dursagdasan aza yiledberinyydiin byteen gargaciin talaar kagas ziliin tesebiin gyicedkeliigi karuulbal iime baina.

Goloviinski culuu nyyrsenii uurkai—32,5%, selengiin sylifaadiin zavood—52,8%, cekiin arisanii zavood—97,4%, Doodo viroozovkiiu kirpiiciin zavood—10%, arkiiin zavood—39,9%, ulasiin tipograafi 86,9%, Mikanliit—40,3% g. m. caaşaa, Enyyn deere nemeri byteesen edleliin çanarni tonç kangagata ygei ba men tyynii eeriin yne eris dooşo orozo çadaa ygei baina.

Tyynçelen basa şine barilganuudiin jabaca kangalta ygei, PVRZ-gi abaad yzekede barilgiin gol zerken bolko pravooziin kombinaadiin barilgiin kagas ziliin barilga sangiin tesebiigi araikan 19% gyicedkesen, vagoonii kombinaad —60%, çirem şudkalaagiin ceeke —50% g. m. Şiliin zavoodiin barilga ene onii nojaabri 15-da dyyreke tesebtei aad, menee jabasan teempeer ugta dyyrekeer bişe.

Gekiin kamta basa barilga sangiin tesebiin telee temecelde erkim zişee karuulsan ba meneeç karuulza baigaa brigaadanuud ba tuskai udaarniguud jasalal bil.

Zişeelebel, PVRZ deere Mogşoonoviin, Paşkooviin Saliimoviin brigaadanuud g. m, ba busad, makanii kombinaad deere Spirinii brigaada be busad, Tipograafida Cebegiin g. m. ba busad.

Ene zilde aza yiledberiiin muugaar kedelmerilesenii gol şaltagaani jun be gebel.

Buriaad-Mongoliin namiin emki ba ilangajaa kotiin namiin emki bol aza yiledberiigi todorkoi ba oostoi mergen ketelberilze çadaa ygei, ilagajaa kojordugaar tabanziliin ekin ziliin gyn jike zorilgonuudiigi toiruulan niite kedelmeriçeniigi nigta elsyylke jabadaliigi kezeenees ilyygeer tabiza çadaa ygei azai.

BK (b) N iin TK bol Zyyn Sibiriin namiin emkiigi bykeli deereni amagalan bişe baidaltai geze mederesen jabadal manai Buriaad Mongoliin emkide ton adalikan kabaadaka begeed TK iin zaasan bolzor dotor kizaariin emkiigi amagalan bişe baidalaas eçee kagacuulza çadaa ygei deerees kizaariin namiin emkiiin ketelberiigi poostoosoni buulgan abka ba kizkoomiin tobçoogi taraka metiin ceke kemzenyyd manai B M iin namiin emkide tudan ygei engergeke ygei azaı.

Uçar iimede tyykete Ogtiaabriin kubıskaliin 17 deki zilde alkan oroko zuuraa ynen, eryyl şyymzeleliigi ba eesedee şyymzeleliigi adagaas oroi kyrter nen ergeer delgeryylze, Buriaad-Mongoliin namiin emkiigi amagalan bişe baidalaasani darui kagacuulza. angiin daisanii ylegdeltei, kojor teişe cukaril ygei temeceze, azalçan niitiigi aza yiledberiiin tesebiin gyicedkeliigi toiruulan nigtaar elsyylze 1933 onii tasaldaliigi daiçalan usadkan kojordugaar tabanziliin kojordoki ziliigi amzaltiin doldinoor ugtajaa.

D. Damdinii.

Tariaanii tөlөө temecel--socialiizmiin tөlөө teme

Buriaadiin erkim kolkooznuud ogtiaabriin oido ilan jirsenee raaportalna

Ujalgaa gyicedkesenii raaparta

BK(в) Namiin Moziin Komiteed, „Bur. Praavda" ва „Ynen" soninuudta

BK(b) Namiin MK, aimagiin namiin ba seveediin emki nyydiin mergezeltel kөtөlberieer, bide Dabaatiin somonii „SSRK" kolkooz bol ene ziliin aza akuin ba ulas teriin çanar tai kampaaninuudta aguu jike ilaltanuudiigi dabaza, Ogtiaab riin Kubiskaliin 16 deki oito ederiigi josolon ugtaza baina gebel: ene ziliin kabariin cagta erkim deede zergiin urgaciigi ebkiin koinoos temeceze tarisan—160 ga tariaagaa negeç koo los ba orooso pooli deereni geelgyi cugluulan abaza kuriaal giin tөsөbiigi ogtiaabriin 14-nii eder 100 proceente gyiced kezet.

Çunakai karkis kapitaaltanii niudargaçuud ba lamanariin darlaltaas koişololgyi moltolөn abarasan ba socialiis zamaar bolşoviig kolkooz, çanga çadaltai kolkoozçon tiişe kөtөlberi lөөe jabasan jike Ogtiaabriin 16-deki oito ederiigi ali bykii asaldaa amzaltatai ugtaza, proletaari aradiin ba namiin bolon zasagiin өmөnө dabasan ilaltiigaa raaportovaalka zorilgotoi, dai çalkil josoor temeceze tariaatuşaalgiin 261 ceentnir tariaagi, erkim sain çanartai tariaagaar oruulza Nojaabriin 2-iin eder 100 proceente gyicedkeze, odoo yjede kereglegdeke yrisenii strakovoi ba fyraazno foondonuudiigi baiguulza ekilebe bide.

Namariin paar (ziaaba) kagalgiin 90 ga tөsөb mөn 100 proceente gyicedkesen. Maliin өbelzelgede beledkeke kemzee nyydiigi dyyrgeze, ene өbeliin cagta negeç socialiis mal, nee mel ogtorgoi dooro kocorkogyi geze bata naidagdana, maliin idişiin kooliin foondo gyiced 100 proceente baiguulagdasan azai.

Urgaciin olziigi kubaaka tukai kolkooz bol, çamdagai beledkeze, kolkoozçodiin azalta ederiigi, kedelmeriigi toocoзо ba byridkeze ekilegdebe. Oito 16-deki eder kyrter mөngөn sangiin tөsөbiigi 100 proceente gyicedkeke ali bykii kemzee nyydiigi abaza bainamdi, jaabaç egesөn ujalgajaa caasan deere kocorgoko ygei bodoto azalaar gyicedkeke bide.

Tynkenii MTS-iin ulas teriin kelteseerkinii kөtөlberieer daiçalkii ilalta dabasan kolkoozuudiin mergezelte ilaltanuu diigi şurgaal bolgozo abkiin tөlөө temecesen bide tyyniigi caasadaa eder byriliingee bodoto azal deere surgaal bolgoko bide.

Pravleeniiin tyryylegçe Cerenii

Bolşoviig kөtөlberieer daiçalkii ilalta dabaвa

B K (b) Namiin Moziin Komiteed, „Bur. Praavda" ba „Ynen" soninuudta

RAAPARTA

Somon dotoroo ekin tyryyn turiaatuşaalgiin ziliin tөsөbiigi gyicedkeke

Selenge. Orongiin somonii „Jerbaanoviin" neremzete arteel bol, Selengiin MTS-iin bolşoviig ulas teriin keltesiin kөtөlberieer, socialiis meetodiin azal—soçmericөө ba udaar nigçalgiin yndeseer, Kizaar dotoroo erkimleke zorilgotoi, Og tiaabriin kubiskaliin 16-daki oito ederiigi, respyybligiin erkim kolkoozuudtai adlikan ugtaka zorilgotoi, tariaakuriaalgiin ba tuşaalgiin kedelmeride koroto saad uçaruulagça niudargaçuud lamanar ba bişe karça daisan etegeednyydtei eris çangata temeceze Selengiin MTS-iin kariaata ba Orongiin somonii kol kooznuudiin dunda ekin tyryyn bolşoviig josonii ilalta daba san gebel:

Tariaakuriaalgiin 393 ga tariaanii kadalgiigi Sentiaabriin 28 nii eder juu 21 ederiin kogcoo dotor gyicedkesen. Tariaaserilelgiigi Ogtiaabriin 14-nii eder pooli deere geegdesen orooso ba koolosiigi kojor dakin gariin ba morin tarmuuraar tarmaza gyicedkesen.

Ulastaa ujalgata josoor tuşaagdaka 575 ceentnir tariaagi ba MTS-rin kedelmerilesenii tөlөө өgtөke boro bodoliin 165 ceentnir tariaagi Ogtiaabriin 26 nii ederөө cөm 100 proceente, bykii kyltyyreereni aldalgyi tuşaaza gyicedkesen.

Tariaanii cokiigo udaarno teempeer eder seni ilgadgyi erkilegdeze Ogtiaabriin 30-nii eder 50 proceente dyyrgegde sen. Somon dotoroo tariaatuşaalgiin talaar geegdөn çiregdeze jabasan „Ulaan orongo" komuunada socialiis tusalamziin jo soor 20 podvood ba 5 zolkoozçoniigi 5 edertө kedelmerileze tusalakaar ilgesen.

Tariaakuriaalgiin ba tuşaalgiin gal ide dunduur өөsediin çөberlelgiin josoor 2 niudargaçuud ba 1 koroto itegeediigi ceberlesen.

Өbөsөtuşaalgiin—400 ceentnir, kartaavka tuşaalgiin 40 ceentnir tөsөbiigi ogtiaabriin 11-nii eder 100 proceente gyi cedkesen, Mөngөn sangiin IV dygeer kvartaaliin tөsөbiigi 96 proceente gyicedkesen, yldegçiigi ogtiaabriin kubiskaliin 16-daki oito eder kyrter gyicedkegdene.

Ene çukala kampaaninuudiigi Mossoveediin ulaan tug abkiin temecelde gol bolgozo temecesen,

Pravleeniin tyryylegçe D. DORZIIN.

Tynkenii aimagiin, „Zariaa" komuuniin i...

Tynkenii MTS-iin kariaata „Zariaa" komu MTS-iin dergede baiguulagdasan ulas teriin kelt ritai mergen bolşoviig kөtөlberieer ene kabariin larma ilaltataigaar өngөrgөzө 14 ederiin kogcoo roosoni byri urid gyicedkeze deede zergiin urga açaar KK(b) Namiin Kizkomiin ulaan tug abasan

Tus komuuna bol kabariin tarilgada tuilasa socialiis baiguulaltiin temeceliigi kizaarlaşagyi, çangaar bolşoviig ulas teriin kelteseerkinii merg tiaar eder cag jireke todom kedelmeriigi şined tabikatai kamta, tariaakuriaalgiin tөsөbiigi, bu snoopo ujaza byrin serileze, cokizo dyyrgeze o nii eder gyicedkesen azai.

533 ceentnir ulastaa ujalgata josoor tuşaaka kii kyltyyriin josoor ba 114 ceentnir MTS-iin k nii tөlөө өgtөke boro bodoliin tөlbөriigi sentia eder cөm 100 proceente gyicedkeze respy Kizaariin Ulaan sambarnuudta egeen tyryyn belei.

750 ceentnir eldeb tөreliin tariaagaar yrisen foondonuudiigi cөm baiguulsan, komuuniin er guud: Balbaradin, Sorokovikoov, Traavnikov ba çed bol ene ziliin urgaciin boro bodoliin olziigi өөsediin azalta ederyyd deere 7—7 kilograam baina, Өngөregçө zilde erkim kolkoozçon — bol azalta eder deere 5—5 kilograam tariaa absan

Enyyn deerees karakada, kolkooznuud bol zasagiin bolşoviig kөtөlberieer, ilangajaa ene zi ulas teriin keltesiin zaabari kөtөlberieer bolon riin kubiskaliin açaar zil jireke todom namiin uda Staalinii— kolkooznuudiigi bolşoviig bolgoko, k çanga çadaltai bolgoko gesen zamda oroso baisa lene.

Komuuniin tyryylegçe

A. Ż...

Ogtiaabri...

Tugiin tujaa tusuulsan
Tungalag ulaan kacartai,
Sur gorojoor bekilsen
Suga doroo sumaatai,
Erdөm zorig tegөlder
Ider coktoi kybyynees
ilze asuubab:
—Zaa, baakan kybyyu
Zaka kaana zoriboç,
Ende çini
Iime jike
Keterkei abiaan
Kecyy eder bainaşuu?
—Aguu ender bariigiin

Ankan şata dan...
TABAZILDE oçok...
Tere kybyyn kariu...
—Aa, mөn minii me...
Megdyy jabaa çinii l...
Ajandaa zugaacaa...
Aalikan zogcood...
Alasiigi zorison BA...
Aldar nereç ken ge...
Kariuudani:
Kankinama kooko...
—OG—TIAA—BRI g...
Ogcom todoor keleb...
(Orosoos ursuulsa...)

Kriiziste dairagdasan kapitaliizm өөriingөө өkөl teeşe oçozo jaвana

Bykedelekein azalçad өөsediingөө baicaalta kiinaabza

Ekonoomikiin kriizisiin ergedel gө angiin temeçeliin debzelge bu kurcadalgaas ain şiçerze kapitaliis delekei tabadugaar өlөskөlөn өbөl dө orozo baina.

Nege ulasiin kapitaliistanuud negөө ulasiin kapitaliistanuudiin ed baraa өөriingөө orondo oruul ka ygeiin tula tamuuzanii galli sylgi jikedkeke, oruulgiin koriito nuudiigi togtooko meteer bejee kyreelze baina. Tedener өөsediingөө kile kizaar deere çuluun tөmөr betoon şudkaza bekizyylelte kreepostinuudiigi byteeze, kuurai gazar ba usan dalain ceregiin ky çiigi ergedkeze, agaar kiide jabka ceregiin zebsegzyyleligi jiked keze baina. Ekonoomikiin azakuin erdeldөөn temeceldeen bol dele keidekinii şine çusaaskalgata dain bolon kubiikiin ajuultai.

Zygeer, imperialiis ezerkegyyd agaargyi gazarta yircegenen kede lөө bişe angi bolon tasarsan ba angiin temeceliin togoondo bu calza baigaa oobşestvo zon dotor yircegenen kedelnө. Ene oobşes tvo dotor kozom koitiigi ezemden abka angini şiidkekii çanartai yge kөleze çadana. Oobşestvo zonii gol yiledberiin kyçen bolko proletariaad ekonoomikiin kriizisiin kamag bykii kyçer kende yyrgiigi kyzyyn deeree tokood jabana. Kriizisiin garza gal, ekonoomikiin temeceliin garza gal, imperialiis dainii beledkeliin garza gal—ede bygede kuu proliitariaad ba azal çad deere açagdana.

Kapitaliis oron ulasuudiin (ko loonioos gadana) 45 milljoon kedelmeriçed kiike kedelmeri ygei baina. Delekeidekinii kedelmeri gyiçyydiin too 1930 ondo 19 milljoon baisan aad 1933 ondo 45 milljoon bolbo, 180 milljoon (byle nertejee kamta) kyn jyygeerç kool loko argaa olkogyi bolood bai na.

Iigeze baika zuurani, bajaçuul monopoliistanarta aşagtai cende bailgakiin tula too tomşogyi ed baraan muukain muukaigaar usad kagdaza baika jym. Pşeniiciin ta riaan parovooziin tylişe bolzo, keden zuugaad mingan meşeeg koofi, arbaad arbaad mingan booşko syy dalaida kajagdaza bai-na..

„Deiçe algeineine ceitvng" so ninii şouçoron biçekeni: „seni bolkodo ajuulta yzegdel karuul dag gol Braziliida nosocoor eni iii. Sontoos garam deere derbe naiman zygeeseni delө tatan bar jal kara utaan garza baigaaçiigi karaad jyy kilgee jumaab geze adaglakada: tomo tomo ambaar saralnuud dotor kadagalagdaza baisan koofi galdaza baiba..."

Kapitaliistanuudiin „gurim" iime Өlөskөlen jadaralaas şaltagaalza Germaanii dotor 20 mingan, KAKŞ dotor 23 mingan kynii bejee korolon alasan 1932 ondo danç jike ioon alasan kooliin zyil galdagdasan juma.

Germaaniiin byrziitenii „Ditat" geze sedkyyliin ileçeleltiin josoor Berlin Gaamburg kotonuudiin koorondo ger bairagyi zaiguul „zolbinor" tasarşagyi jabadag bolzo, keterkedee tus kotonuudiin koorondo jamaç medeegi amaaraa zalgaa bol duuldalsa maar olon bolbo.

Stanook toskuuriin dergede „talaangaaraa" kedelmerilze baisanç proliitaarnariin baidal enyynees balai deere gemeer bişe. Ene „talaantanii" baidal yzegdee duuldaagyi naloogiin deermede orço no.

Faşiistanariin ezen bolzo baisan kagas zil dotor Germaani ulasiin kedelmeriçed angiin bodoto olzo 20 proceentoos deeşe korobo. Germaaniin kedelmeriçed ba al ba kaagçadiin olzo 1929 ondo 44½ miliaard baisan aad, 1932 ondo 26 miliaard 1933 onii tyryyşiin kagasta 12,5 mili kyrteree unaba. Germaanidaç, Japoondoç, Aangliidaç, Enedkegdeç bişe bykii kapitaliis oronuudtaç kedelmeriçed ba azalça tariaaçadiin olzo bagadaza ygeireke jadaraka elөsөke tulika jabbadal delgereze baina. „Osaka mainiçi" geze japoonii byr ziitenii soninii biçesen josoor „Olon milljoon kyn zonuudiin aza amidaraliin baidal bulaaida şagyi muudaza baina. Aikabtar bajan naimaaçadiin kazuugaar eçyyken kizaartai zөөrieer amidaraza jumiin ynetei bolkodo gaşuunaar kokidodog tөmөn niite zonuud baika juma... Bykeli byle ail, ail zangaaraa bejee koro lon ekөөe baisan tukai ederbyri sonos konobdi; ene gaşuudalta ekөlnyydiin 80 proceenteni ekonoomiin (ed zөөrigyin) şalta gaanaas bolno; japoonii aradiin diilengi jikenkini aza amidaraliin baidal guiranççanaikinaas doo şo".

Keden milljoon mergezesen kedelmeriçed mergezelee martaza, keden zuu minganii beje makabodiingaa tamir çadaliigi geeze gedergyi yiledberide bucaka kereggyi kynyyd bolzo jabana. Erkim sain maasternuud, erdemted, teekniigyd, mekaaniguud, onii son argiin mergezelted, maşaniistanuud, tookarinuud azaliin bi ziin çadar kөөrcegenөzө azal kedelmeri olnokajaabdi geze kyliee ze sailhaa gudamza ugaaka, kar şa dotor bog kamaka, kartooşko arilgaka kedelmeri olono. enenç oldoko ygei tuliaana. Negөө zarimani bajaçuudiin conko doogur duulaza kuur tataza negenii kojoroi zes mөngө „olno".

Bankaruudtasan kapitaliizm bol gancakan yiledberiees byteegdesen edlel produuktonuudiigi usadkan ygeikiine bişe, keterkedee zarim yiledberinyydiigi usadkan ygeikiize baina. Ziişeelebel: kriizisiin zilyyd dotor Germaanida 28, KAKŞ da 60, Aaglida 60, doomniin peeçenyyd (şirem, oulad kailuulka peeçenyyd) zadlan usad kagdaba. Poolşiin byrzilneriin too byridkelçediin medeeger odoonii kriizisiin zilnyydte 200 miliaard doolar centei ynete zөөrinyyd usadkagdasan begeed, enenii 4 zilde yrgelzelsen imperialiis dain ceregiin sandargalaas 20 miliaard doolar ilyy baina! Zygeer, өmekirsөn kapitaliizm gaucakan zavood, faabrig, doomno agregaatuudiigi sandargana bişe azalçan niit'igi kokidol eleskelen zobolondo kyrgebe.

Kedelmerigyiçyyd Japoondo 200-s 300milijoon kyrter Germaanida 7,5 milljoon (1930 ondo 4,3 milljoon baisan), AKŞ-da 15,5 milljoon (1930 ondo 6 milljoon baisan), Çekoslovaakida 1 milljoon (1930 ondo 40 minga baisan), Fraancada 1,4 milljoon baina... Ene ylkeegi yrgelzelyylen byke kapitaalis gerenyydiigi zygeeri bolko aad, terecenyyd tereengyi uçarani ilerene.

Yndesen kapitaliigi sandargaka produugta edleliigi niite oloor usadkaka, yiledberiin zebsegiigi ygeikiike, keden milljoon azalçadiigi ygerei eleskelende kyrgeke—iimenyyd açaatalgaar kapitaliizm tabadugaar ebeldee orobo.

Versaali ba zeneebedeki zebseg kuriaalganii kooson jarildaanii krizis, Evroopiin teb deere tog tooo byke kapitaliis delekeide aikabtar tygşyyril tokiooldulsan delgerengii faşiis diktaatura, Lige naaciin bankaruudtalga, bykii olon ulasiin koorodoki konireence, tribynaluudiin sandaral şine dain ceregte imperialiistanuudiin delgerengiigeer beledkeke jabada!—iimenyyd aşaataigaar kapitaliizm tabadugaar ebeldee orobo.

Kubiskaliin kedelgeenii dolgin ulam ergedeze baina. Germaaniiin byridken kaaka laagernuudiin genzenyyd bolbol ekinii begeed, tokon dotor bolson Rein-Vestfaaliin mozodo bolson staaçkanuudaar cөmөr tatuulza baina („Vinter tag" soninii medeebed). Ameerikiin Pinsilvaaniin nyyrseçe kedelmeriçed bolbol pylimiooduud ba koroto gaaziin açaar migaçaka sanaatai nyyrsnii bajaçuudta mөkөөgөө өgөnө ygei Kolooni oruudta antiimperialiis ba antifiodaal kedelgeen debzeze bai na. Gomindaanii kontrevoliuuciin ba tyynii imperialiis ergөmzeleg çediin zurgaadugaar dobtolgiigi esergyyceze ulaan çanga temecel kiisen kitadiin zeblөyydiin tug keden arbaad milljoon zontoi territoori gazar deere kiiseze baina.

Doronodekinii darlagdasan aradiiud bolbol Baruun oronii imperialiis oron ulasuudiin prolitaarnar tai yge andaldan oogoloidozo bai na. Komuniizmiin ulaan tug dooro zagcaza şine tuluidaan baildaanuudta beledkeke baisan indyystriin prolitaarnariin bataljoonuud nemen debzeze baina.

Socialiizmiin sandarçagyi bai saar toboison soveed oron bol өөriingөө yliger zişeegeer kapitaliis ulasuudiin azalçadta kriizisees kubiskaliin zamaar garkiin zam karuulza baina. Soveed orondo 1927 1928 onuudta aradiin olzo 24,5 milljoon tөk. baisan aad, 1933 ondo 51,1 miliaarda kyrter debzebe. SSRK iin garar oron deere 107 doomno kedelmerileze, 108 deki kedelmeriidөө orokoo baina.

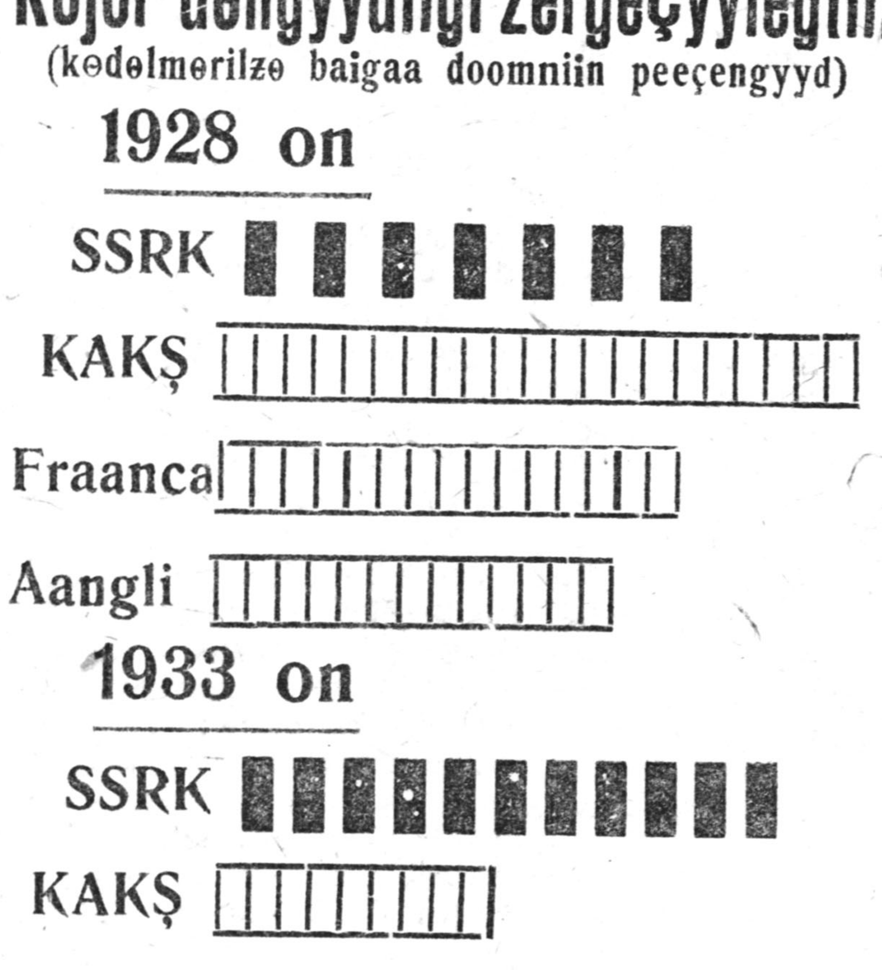
SSRK dotor 1928 oniikitor adlid kabal kedelmeriçed ba albakaagçadiin too kojor dakin ilyynemebe Kedөө azaliin talaar şine ilal tanuud tuillagdaba. Kolkoozuud ba sovkoozuud 1933 ondo byke tarilgiin 83,4 proceentiini ezelbe. Teekniikigi şudalkiin tөlөө temecel dotor socialiism baiguulagçadiin şine prolitaar kaadr debzeze baina. Stratosfeerede degden oçoson ba Moskvaa—Kara-Kym-Mos-

kvaa toirosong soveed nuudiin avtogyidel ... erdem teekniikiin am... liin gereçe. Azalçad ... sudlal ulam byri d... Ogtiaabriin kubiskal... gaar oiloor SSRK ul... baiguulalta, şine ... dabakiin tula kyçee za...

Tedeneide, kapital... gee aldaralga ba ba... şaada muuzaarkiin ... Manaida, SSRK-d... caaşadaa saizarkiin ...

Geze namiin XVI ... geere nek. Staalinii ... zelelte gyiced dyyre...

Byke delekein uzal... siştieemiigi zergesyyl... caaltsa kiike. Tedene... relge ba eleskelөngi... zailan getelke ganca ... çedigi unagaaza prol... tatuuriigi baiguulka ... geze itedeg bolzo ba...

Nege kara ba kөsnөgiin nykencoo baisan temdegeni 10 doomniin peeçenyydiigi yzyylne.

Bykedelekei deere kailuulagdadag şiremiin 75 proceentiigi byteedeg taban gөrөnyyd —KAKŞ' Aangli, Germaani, Fraanca ba Beelgi ulasuudta 1928 ondo kedelmerileze baisan doomniin peeçenyydiin 50 proceenteni mөnөө untgaragdaatai.

Tyynees gadana kriizisiin zilnyyd dotor KAKŞda 60, Aanglida —59, Germaanida—28 doomniin peeçenyyd ugtalan sandargadaba.

SSRK ulasta mөn tere 1928-1933 onii torşo coo 40 doomniin peeçenyyd mөlzөberide orozo, kamta deere SSRK ulas 108 doomniin peeçetei bol bo.

45 millioon bylene kamta 180 milli... azalçad өlөskөlөn tuilda

1930 onii ekin kyrtөr kapitaliis oro... 19 millioon kedelmerigyiçyyd (koloo... Mөnөө yjede kedelmerigyiçyydiin too ... bolbo.

Kedelmerigyiçyydiin byleneriigi ... ça tooloko jum bol 180 millioon kyn... lөn jadaralda orood tuliza baina.

Ene toonuud bolbol koloonito ... loonito oronuudiin kedelmerigyiçyyd ... çelen cagzuuriin ba niuuca kedelmer... karaadaa abana ygei. Edentei kamta ... çad deere tokood jadarkiin muu jadar... na.

Enedkeg

40 millioon kedelmerig... 100 millioon өleskөl... tuligçad

Enedkegiin kedelmerigyiçyyd tuk... gazariin kuulitai medee ygei. Zeneeve... son olon ulas koorondiin azaliin ko... jirsen Enedkegiin teleelegçe Avtaba... medyylgiin josoor:

„Enedkeg orondo kede... diin too 40 millioon kyrtөr ... gөөd idee kool, kubcasa kun... debisker, ger baraa ygei e... baigçadiin too 100 millioo... bişe baina".

Redaagtor S. ŞIRABOON.

Izd atelstva „Buryatva" i „Unen" Bu...